

OSASTO TOIMII

Osaston yhteistyöverkostot

PUNAINEN RISTI KOULUTTAA

OSASTON YHTEISTYÖVERKOSTOT

Hyvin toimivassa osastossa yhteistyö toimii järjestön sisällä ja oman paikkakunnan viranomaisten, koulujen, yritysten ja toisten järjestöjen kanssa. Yhteistyössä tehtäviä voidaan jakaa niin, että kaikki voivat keskittyä omaan ydinosaamiseensa. Yhteistyöstä voidaan saada uusia resursseja ja ideoita toimintaan. Verkostot avaavat myös kokonaan uusia toimintamahdollisuuksia ja tuottavat tietoa paikkakunnan tarpeista.

Verkottuminen sinänsä ei ole tavoite – se on pikemminkin väline tai tapa jonkin tavoitteen saavuttamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi. Yhteistyö on parhaimmillaan ennalta ajateltua, tavoitteellista ja tiedostettua. Toimivissa verkostoissa on yhteiset tausta-arvot. Kaikessa yhteistyössä Punaisen Ristin täytyy pystyä säilyttämään riippumattomuutensa ja noudattamaan omia periaatteitaan.

Yhteistyön tavoitteita voivat olla tehokkuus, herkkyys ymmärtää ympäristöä jossa toimitaan, erilaisen asiantuntemuksen tai resurssien hyödyntäminen, tiedon lisääminen, luottamuksen lujittaminen, maine jne. Yhteistyö ja verkostot auttavat kaikkia osapuolia pääsemään paremmin omiin päämääriinsä. Yhteistyön keskeinen periaate on, että se auttaa kaikkia osapuolia toteuttamaan omaa perustehtäväänsä ilman, että kukaan joutuu tinkimään periaatteistaan.

Yksinkertaisimmillaan yhteistyö on väljää yhteydenpitoa tai kertaluonteisen yhteisen tapahtuman järjestämistä naapuriosastojen tai paikkakunnan muiden yhdistysten tai yritysten kanssa. Sopimukseen perustuvaa yhteistyötä osastot tekevät mm. vapaaehtoispalveluiden ja valmiuden suunnittelussa, kun osasto laatii yhteistyösopimuksia, joissa selkeästi määritellään eri osapuolten vastuut ja työnjako. Syvimmillään yhteistyö on pitkäjänteistä yhdessä kehittämistä ja toiminnan suuntaamista ja visiointia yhdessä toisten osastojen, järjestöjen, viranomaisten, koulun tai yritysten kanssa. Kumppanuudesta voidaan puhua, kun osapuolet voivat yhdessä saavuttaa jotain sellaista, mitä ne eivät erillään voisi tavoittaa. Silloin molempien osapuolten omien tavoitteiden lisäksi saavutetaan jotain uutta.

Isommilla paikkakunnilla on valmiita vapaaehtoistoimintaan liittyviä verkostoja, joihin osasto voi liittyä. Verkostoitumisessa kuten kaikessa muussakin kehittämistyössä kannattaa lähteä liikkeelle ihmisten tarpeista ja suunnitella toimintaa sen mukaan. Yhteistoiminnasta, josta voi aiheutua osastolle merkittäviä taloudellisia vastuita, on etukäteen ilmoitettava piirin hallitukselle. Vastaavasti piirin hallitus ilmoittaa Punaisen Ristin hallitukselle merkittävistä taloudellisista yhteistyöhankkeista.

Yhteistyön edellytykset ja onnistumisen osatekijät

- tunteminen
- luottamus
- suoruus ja avoimuus
- yhteiset tavoitteet toiminnalle
- resurssien yhteensopivuus
- tietojen ja taitojen sopivuus
- rooleista sopiminen ja onnistunut työnjako
- joustavuus
- yhteinen sitoutuminen ja panostus yhdessä tekemiseen

Järjestön sisäiset verkostot

Punaisen Ristin organisaation tehokkuuden ja joustavuuden perusta on järjestön sisäinen yhteistyö. Osaston sisäinen yhteistyö on tiivistä, osastot toimivat yhteistyössä piirien kanssa ja piirit keskustoimiston kanssa.

Yhteistyö osastojen välillä voi olla ideoiden ja toimintamallien vaihtamista ja kehittelyä. Lähekkäin toimivat ryhmät ja osastot voivat tehdä myös keskinäistä työnjakoa ja sopia erikoistumisesta tiettyihin toimintamuotoihin. Yhteisillä tapahtumilla saavutetaan suurempaa näkyvyyttä kuin omilla erillisillä tapahtumilla. Samalla voidaan vähentää kustannuksia tekemällä esimerkiksi yhteisiä ilmoituksia. Tärkeää on myös kokemusten jakaminen ja esimerkiksi samanlaisessa vapaaehtoistoiminnassa mukana olevien tapaaminen naapuriosastoista. Ensiapuryhmien yhteisharjoitus tai ystävien keväinen piknik voi poikia yhteistyötä vaikkapa vapaaehtoisvälytyksessä tai päivystystoiminnassa.

Valmiussuunnittelussa yhteistyö samalla alueella toimivien osastojen välillä on välttämättömyys. Osastojen valmiuden yhteissuunnittelu helpottaa myös yhteistyötä ja sopimusten laatimista viranomaisten kanssa.

Yhteistyö muiden järjestöjen kanssa

Suomen Punaisen Ristin toimintalinjauksessa 2011-2014 korostetaan, että järjestömme keskeinen toimintatapa on olla hyvä kumppani. Kumppanuuksien ja yhteistyön avulla pääsemme lähemmäksi avuntarvitsijoita, tavoitamme uusia toimijoita ja tukijoita sekä saamme ja jaamme tietoa ja taitoa. Kumppanuudet lisäävät näkyvyyttämme ja resurssejamme. Hyvässä kumppanuudessa jaetaan yhteinen arvopohja. Molemmat osapuolet hyötyvät yhteistyöstä.

Toiset paikalliset yhdistykset ja järjestöt ovat osastoille tärkeitä yhteistyökumppaneita. Osastojen paikallisia kumppaneita ovat olleet mm. VPK, 4H, Partiolaiset, eläkeläisjärjestöt, kotiseutu- ja kaupunginosayhdistykset, Lions, Martat, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, nuorisoseurat, metsästysseurat, eri potilasjärjestöt (sydänyhdistykset, dementiayhdistykset) ja reserviläisjärjestöt.

Suomen Punaisella Ristillä on valtakunnallinen yhteistyösopimus Suomen Syöpäyhdistyksen kanssa. Sen teemana on vapaaehtoiset ihmisten tukena. Yhteistyötä voidaan tehdä esim. terveystieteiden, ystävätoiminnan ja vapaaehtoisten koulutuksen puitteissa. Kyseessä on molemminpuolinen tieto-aidon vaihto. Osastot voivat esim. pyytää paikallisesta syöpäyhdistyksestä asiantuntija-alustajia terveyteen ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa, materiaalia ja tietoa syöpäyhdistyksen palveluista, sekä jakaa tietoa SPR:n toiminnasta ja palveluista syöpäyhdistyksille ja sen jäsenille.

Esimerkki

Vaasan osasto on käynnistänyt yhteistyötä Pohjanmaan Syöpäyhdistys ry:n kanssa. Syöpäyhdistyksestä on käynyt vierailija osaston kultaisen iän kerhossa antamassa tietoiskun syöpään liittyvistä asioista. Terveystieteessä on järjestetty yhdessä Luomihuoli-päiviä. Samalla terveystieteen vapaaehtoiset ovat saaneet lisäkoulutusta.

Luontevia yhteistyökumppaneita osastoille ovat erityisesti muut Vapaaehtoiseen pelastuspalveluun kuuluvat järjestöt. Punainen Risti toimii Vapepan koordinaatiojärjestönä. Myös paikallisten Vapepa-verkostojen luominen sopii näin luontevasti Punaisen Ristin osastolle.

Järjestöjenvälisellä yhteistyöllä voidaan saada paljon enemmän aikaan kuin keskinäisellä kilpailulla. Järkevällä työnjaolla kaikki toimijat voivat keskittyä siihen, mitä kukin järjestö parhaiten hallitsee. Yhteisillä tapahtumilla ja tempauksilla voidaan tehdä vapaaehtoistoimintaa tunnetuksi paikkakunnalla näkyvästi ja laajasti. Kokemusten ja ideoiden vaihtaminen ruokkii uusien innovaatioiden syntymistä. Usein yhteistyön käynnistäminen edellyttää vain aloitetta.

Yhteistyö viranomaisten kanssa

Punaisella Ristillä on jo mandaattinsa puolesta rooli viranomaisyhteistyössä: Punainen Risti varautuu toimimaan viranomaisten apuna. Tämä voi onnistua vain hyvällä yhteistyöllä ja yhteissuunnittelulla. Valmiussuunnittelussa vuoropuhelun avulla selkiytetään viranomaisten toiveita osastolle ja toisaalta osaston resursseja vastata toiveisiin. Jo suunnitteluvaiheessa tapahtuva yhteistyö viranomaisten ja muiden avustusjärjestöjen kanssa vähentää päällekkäisyyksiä ja tehostaa auttamisvalmiutta. Tällöin itse avustustilanteessa toimiminen on selkeää ja tehokasta jokaisen tietäessä oman roolinsa ja tehtävänsä. Valmiussuunnittelun yhteydessä tehdään usein myös sopimuksia työnjaosta toisten järjestöjen kanssa sekä sopimuksia esimerkiksi kauppojen tai majoituspaikkojen käytöstä.

Myös vapaaehtoistoiminnassa ja vapaaehtoispalveluiden tuottamisessa tarvitaan yhteistyötä viranomaisten kanssa. Osaston sosiaalipalvelut esimerkiksi täydentävät viranomaispalveluita, nuorisotoiminnalla on linkkejä kunnan nuorisotoimeen ja Punaisen Ristin terveystieteitä täydentää viranomaisten terveystieteitä. Yhteistyön kautta voidaan saada ja välittää tietoa paikkakunnan tilanteesta ja toiminnan tarpeista puolin ja toisin. Yhteistyö tuo myös mahdollisuuden saada lisäresursseja toimintaan. Tärkeää on yhteistyö paikallisissa, alueellisissa ja valtakunnallisissa verkostoissa sekä yhteydet päätöksentekijöihin ja mielipidevaikuttajiin. Vaalimme myös hyvää yhteistyötä ministeriöiden ja muiden viranomaisten, Euroopan unionin, Raha-automaattiyhdistyksen sekä muiden toiminnan rahoittajien kanssa.

Esimerkki

Jyväskylän osasto kehittää huono-osaisuushankkeen avulla ystäväksi-ohjausmallia yhdessä Jyväskylän kaupungin kotihoidon kanssa. Tarkoituksena on, että kotihoidon työntekijät osaisivat paremmin arvioida, ketkä heidän asiakkaistaan voisivat hyötyä SPR:n ystävästä ja osaisivat ohjata heidän osaston ystävätoiminnan pariin.

Kouluyhteistyö

Kouluyhteistyö on yksi väline Punaisen Ristin toiminnan toteuttamiseen ja periaatteiden levittämiseen. Se on osa osastojen perustoimintaa. Kouluyhteistyöllä osastot saavat uusia jäseniä ja vapaaehtoisia ja voivat toisaalta vaikuttaa oman lähiympäristönsä hyvinvointiin. Osastojen toiminta koulujen ja oppilaitosten kanssa muodostuu siitä, mitä osasto omalla alueellaan tekee ja millaiset voimavarat sillä on käytössään, sekä myös siitä, mitä koulut toivovat ja tarvitsevat. Tällä yleiskokouskaudella varsinkin yläkoulujen kanssa toteutettava kouluyhteistyö on painopisteenä.

Käytännössä kouluyhteistyö kytkeytyy valtakunnallisiin kampanjoihin, kuten Nälkäpäivään tai rasisminvastaiseen päivään. Se voi myös olla yhteisen tapahtuman tai teemapäivän järjestämistä ensiaputaitojen tai ystävätoiminnan merkeissä tai vaikkapa humanitaarisen oikeuden koulutuksen järjestämistä yhdessä. Kuten kaikessa yhteistyössä myös koulujen ja oppilaitosten kanssa on tärkeää, että toimintaa suunnitellaan yhdessä molempien osapuolten tavoitteita kunnioittaen.

Osasto voi aloittaa kouluyhteistyön pienin askelin: ottamalla yhteyttä johonkin kouluun ja kysymällä, olisiko siellä kiinnostusta yhteistyöhön. Yhdessä koulun kanssa voidaan suunnitella ensimmäinen askel – vaikkapa yksi oppitunti tai infotilaisuus jostakin Punaiseen Ristiin liittyvästä aiheesta. Tukea ja vinkkejä kouluyhteistyöhön löytyy esimerkiksi Punaisen Ristin internetsivuilta, www.punainenristi.fi/koulusivut.

Esimerkkejä

Punaisen Ristin Ylämyllyn osasto myöntää lakkiaisten yhteydessä kouluille stipendin jaettavaksi oppilaalle, joka on edistänyt Punaisen Ristin hengessä koulun yhteishenkeä humanitaarisen ajattelun pohjalta tai osoittanut rohkeaa monikulttuurista asennoitumista. Stipendi on yleensä ollut ilmainen osallistuminen SPR:n Viinijärven osaston ensiapupainotteiselle kesäleirille Virossa. Osastoyhteistyö kukoistaa siis tässäkin yhteydessä. Samalla osasto saa näkyvyyttä omalla paikkakunnallaan, pysyvän kontaktin kouluun, apua Nälkäpäivä-keräykseen ja uusia, aktiivisia nuorisovapaaehtoisia.

Oulun piirin alueella puolestaan lukion vapaaehtoistyön kurssilla pidetyn Punaisen Ristin toiminnan esittelyn seurauksena on saatu uusia vapaaehtoisia Punaisen Ristin lapsille suunnatun Reddie Kids –kerhon ohjaajakurssille.

Yritysyhteistyö

Yritysyhteistyön tarkoitus on ennen kaikkea vahvistaa osastojen voimavaroja Punaisen Ristin työhön. Näkyvintä yritysyhteistyötä paikallisesti ovat mm. Nälkäpäivänä tehtävä keräisyhteistyö tai osaston ja yritysten yhteistyössä toteuttamat tempaukset vaikkapa Punaisen Ristin viikolla.

Punaisella Ristillä on yhteistyökumppaneita, sponsoreita, jotka tukevat toimintaa valtakunnallisesti. Valtakunnallisissa sopimuksissa etsitään mahdollisuuksia myös osastoyhteistyölle. Tarkoituksena on, että sopimukset avaavat osastoille oven paikallisiin yritysten edustajiin. Nämä avaukset on hyvä hyödyntää heti alusta pitäen, ja yhteistyö voi paikallistasolla jatkua valtakunnallisen sopimusajan umpeuduttuakin hedelmällisenä.

Punaisen Ristin yksi valtakunnallinen pääyhteistyökumppani on S-ryhmä. Osastot voivat hyödyntää yhteistyösopimusta paikallisten osuuskauppojen kautta. Esimerkiksi monet Punaisen Ristin viikon tapahtumat voi toteuttaa yhteistyössä paikallisten S-ryhmään kuuluvien yritysten kanssa. Piireillä voi lisäksi olla alueellisia sopimuksia, jotka täydentävät S-ryhmän kanssa tehtyä valtakunnallista sopimusta.

Toinen osastotasolla näkyvä valtakunnallinen pääyhteistyökumppani on Tapiola. Tapiolan tuki kohdistuu ystävätoimintaan. Osastot voivat hakea piiritoimiston kautta 150 € tukea kuitteja vastaan järjestäessään ystävänäpäivätapahtumia. Tarkemmat hakuohjeet löytyvät piiritoimistosta tai Aktiivit sivuilta.

Valtakunnallisten ja paikallisten sopimusten tulee antaa mahdollisuus tehdä yhteistyötä muidenkin kuin virallisten yhteistyöyritysten kanssa. Osasto voi näin hakea itselleen myös omia paikallisia kumppaneita paikallisista yrityksistä.

Esimerkki

Uudenkaupungin osasto on solminut kolmen vuoden sopimuksen 12 yrityksen kanssa, jotka vuoro vuoroin maksavat kuukauden osaston toimitilan vuokrasta. Samalla osasto mainostaa yritystä ja saa itse mainostaa toiminnastaan kuukausittain vaihtuvien yritysten seinillä.

Mitä yritysyhteistyö voi osastolle tarjota?

- yritys voi tukea osaston toimintaa taloudellisesti tai lahjoittaa tuotteitaan toimintaan
- yritys voi antaa tilaa osaston viestille lehtimainonnassaan tai painotuotteissaan
- yritys voi liittää osaston viestin oman postinsa mukaan, antaa osaston käyttää postituslistaansa tai antaa osaston kirjeiden kulkea frankeerauskoneensa läpi korvauksetta
- yritys voi antaa osaston kertoa toiminnastaan työntekijöille esim. työaikana järjestetyssä tilaisuudessa tai yrityksen sisäisen viestinnän avulla
- yritys voi antaa osaston hankkia jäseniä työntekijäkunnastaan eri tavoin

- yritys voi "lainata" työntekijöitään vapaaehtoistoimintaan työaikana, joko tekemään parhaiten osaamaansa ammattityötä (esimerkiksi tietotekniikan osaaja voi auttaa kehittämään osaston IT-asioita) tai muuhun vapaaehtoistoimintaan
- yritys voi antaa työntekijöidensä kerätä rahaa Nälkpäivänä – ja voi jopa vielä lahjoittaa itse saman verran kuin työntekijät keskuudestaan keräävät
- yritys voi rahan ja tuotteittensa lisäksi tarjota osastolle kuljetusapua, kokoustiloja tai tiloja toiminnan esittelyyn.

Yritysyhteistyöhön ryhtyminen edellyttää Punaiselta Ristiltä tarkkuutta: yrityksen on oltava hyvämaineinen, se ei saisi valmistaa ympäristölle saati ihmisille haitallisia tuotteita ja sen toimintatapojen on oltava kaikin puolin eettisesti kestäviä.

Yritys haluaa myös hyötyä yhteistyöstä. Tässä nousee usein esiin kysymys punaisen ristin (merkin) näkymisestä yrityksen viestinnässä. Punaisen Ristin merkin käyttö on tarkasti säädeltyä ja tarkoitusta varten on laadittu yritysyhteistyön viestintäohje, jota toiminnassa on noudatettava.¹ Selkeintä on, että yhteistyöstä laaditaan kirjallinen sopimus.

Kansainvälinen yhteistyö

Piiri ja osasto voivat hyödyntää kansainvälisen liikkeemme monipuolisia mahdollisuuksia luomalla yhteyksiä Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeen sisällä. Piirien ja osastojen on kuitenkin aina muistettava koordinoita kansainväliset yhteytensä keskustuomiston kansainvälisen tiimin kanssa etukäteen, koska liikkeen keskinäiset yhteydet kanavoituvat kansallisten yhdistysten keskusjohdon kautta.

Kansainvälinen yhteistyö on tärkeää, sillä se lisää vuorovaikutusta ja antaa mahdollisuuden käyttää hyväkseen muiden kansallisten Punaisten Ristien toimivia käytäntöjä. Myös yhteistyö muiden maiden kansallisten Punaisten Ristien kanssa on oiva mahdollisuus saada uusia ideoita toimintaansa ja jakaa kokemuksia. Kun kaksi kansallista järjestöä tekevät tiivistä yhteistyötä yhdessä, puhutaan twinning-toiminnasta. Tämä tarkoittaa, että molempien maiden edustajat tutustuvat toistensa toimintaan, ja oppivat täten uusia ratkaisumuotoja joita voivat käyttää hyväkseen omassa toiminnassaan.

Esimerkkejä

Lounais-Espoon osasto teki EU-rahoitteen nuorisohankkeen Viron Punaisen Ristin Tallinnan osaston kanssa. Hankkeen tarkoituksena oli tutustuttaa nuoret ihmiskaupan olemassaoloon sekä tiedottaa sen vaaroista erityisesti tallinnalaisnuorille. Vierailulla Espoossa aiheeseen tutustuttiin alustavasti. Sen jälkeen omassa paikallisryhmissä jatkettiin aiheen työstämistä tarkemmin esimerkiksi elokuvien kautta. Espoolaisten vastavierailulla katsastettiin tiedotushankkeen kulkua ja materiaaleja, jotka Virossa tuotettiin.

¹ Yritysyhteistyön viestintäohjeen saat piiritoimistosta, keskustuomiston viestintätiimistä tai järjestön verkkosivuilta aineistopankista.

Vuonna 2011 Nepalista saapui Suomeen nuorisodelegaatti, jonka tehtävänä on perustaa monikulttuurisia Reddie Kids -kerhoja, auttaa englanninkielisten toimintaryhmien perustamisessa ja osallistua erilaisiin kampanjoihin. Suomesta on vastavuoroisesti lähtenyt nuorisodelegaatteja Nepaliin. Kaksi suomalaista nuorisodelegaattia kouluttivat eri puolilla Nepalia noin 2,5 kuukauden ajan suunnittelun ja raportoinnin taitoja vapaaehtoisille jotka tekevät työtä SPR:n ja Nepalin Punaisen Ristin yhdessä kouluissa toteutettavan katastrofivalmiushankkeen parissa. Suomeen tulleita delegaatteja kannattaa hyödyntää myös osaston toiminnassa.

Pieni Viinijärven osasto on järjestänyt nuorille suunnatun ensiapuleirin Virossa Tallinnan lähellä siten, että leirillä on ollut 15 suomalaisnuorta eri puolilta Suomea, ja 15 virolaisnuorta. Nuoret ovat muun leirihauskan ohessa suorittaneet EA-ykkösen ja -kakkosen. Ensiapukouluttajat ovat perinteisesti olleet Suomesta, mutta viime kesänä saatiin myös virolainen kouluttaja mukaan.